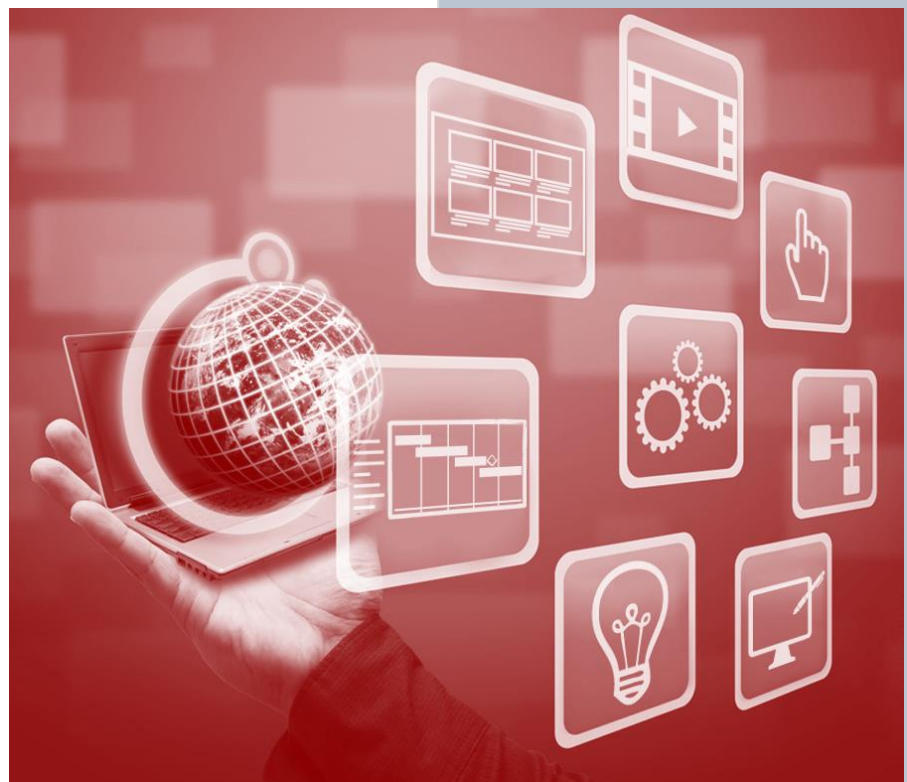

2020

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА
ПРАВОСЪДИЕТО

Съдържание

СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2020 Г. – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И НОВИ ХОРИЗОНТИ 3	
СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ НА ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ.....	3
ИЗВЪНРЕДНАТА ЕПИДЕМИЧНА ОБСТАНОВКА И СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ.....	4
РАЗВИВАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА ОБЩНОСТТА НА СЪДЕБНИТЕ ОБУЧИТЕЛИ	7
УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБУЧИТЕЛИ В МЕЖДУНАРОДНИ ЕКИПИ	8
СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ, СЛЕДОВАТЕЛИТЕ И СЪДЕБНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ КАТО УЧАСТНИЦИ В ДИГИТАЛНАТА ОБУЧИТЕЛНА СРЕДА.....	9
МОДЕЛЪТ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ОБЩНОСТ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА НЕПРЕКЪСНАТО ОБНОВЯВАНЕ НА ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ	11
СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИ КОНТЕКСТ	12
ОРГАНИЗАЦИОННО РАЗВИТИЕ И УКРЕПВАНЕ НА НИП	13
КАКВО НАПРАВИХМЕ ЗА ПЪРВИ ПЪТ	13
КАКВО ПРОДЪЛЖИХМЕ ДА РАЗВИВАМЕ.....	14
ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ НА НИП	14
ПОГЛЕД НАПРЕД.....	16
КАЧЕСТВЕНОТО СЪДЕБНО ОБУЧЕНИЕ – ОСНОВА ЗА УСПЕШЕН СТАРТ В РАБОТАТА НА МЛАДШИТЕ МАГИСТРАТИ.....	17
ЗАДЪЛЖИТЕЛНОТО ПЪРВОНАЧАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА МЛАДШИ СЪДИЯ, МЛАДШИ ПРОКУРОР И МЛАДШИ СЛЕДОВАТЕЛ	18
ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЛАДШИТЕ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ СЛЕД ЗАВЪРШВАНЕ НА КУРСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЪРВОНАЧАЛНО ОБУЧЕНИЕ.....	20
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ВЪВЕЖДАЩО ОБУЧЕНИЕ НА СЪДИИ И ПРОКУРОРИ ПРИ ПЪРВОНАЧАЛНО НАЗНАЧАВАНЕ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ	21
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПРИ ПОВИШАВАНЕ В ДЛЪЖНОСТ НА СЪДИИ И ПРОКУРОРИ	21
СЪДИИ, ПРОКУРОРИ, СЛЕДОВАТЕЛИ И СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ, ПРОФЕСИОНАЛНО ПОДГОТВЕНИ ЗА НОВИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ПРАВОСЪДИЕТО	23
ТЕКУЩО ОБУЧЕНИЕ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ, СЛЕДОВАТЕЛИТЕ И ДРУГИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОБЩНОСТ.....	23
ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА ГРАЖДАНСКОТО ПРАВО И ПРОЦЕС И ТЪРГОВСКОТО ПРАВО	24
ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВОСЪДИЕ.....	26

ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВОСЪДИЕ.....	29
ОБУЧЕНИЯ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА	30
ПРОГРАМА ЗА РЕГИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ	31
ПОВИШАВАНЕ НА ЧУЖДОЕЗИКОВИТЕ УМЕНИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОБЩНОСТ	32
КОМПЕТЕНТНИ И МОТИВИРАНИ СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ЕФЕКТИВНО ФУНКЦИОНИРАЩА СЪДЕБНА СИСТЕМА	33
ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ	33
ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАТЕЛИ	38
МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	39
ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА ЗА СЪДЕБНО ОБУЧЕНИЕ	39
АКАДЕМИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО (ERA).....	41
СЪВЕТ НА ЕВРОПА	42
ПРОЕКТИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО	44
ПРОЕКТИ ПО ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“	44
ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА „ПРАВОСЪДИЕ“ НА НОРВЕЖКИЯ ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ 2014 – 2021	46
ТЕХНОЛОГИЧНА И МАТЕРИАЛНА СРЕДА В ПОДКРЕПА НА СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ	46

СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2020 Г. – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И НОВИ ХОРИЗОНТИ

290

• обучителни
дейности

6243

• обучаеми

През 2020 г. Националният институт на правосъдието продължи да осъществява мисията си да изгражда достойни и професионално подготвени кадри в съдебната система. В изпълнението на тази мисия през изминалата година се добави още една голяма задача - да запазим живота и здравето на обучаеми, преподаватели и служители на НИП в

условията на продължаваща пандемична ситуация, обусловена от разпространението на COVID-19.

Годишният отчет на НИП за 2020 г. очертава постиженията и резултатите, които постигнахме, и трудностите, които преодоляхме, поставени пред нелеката задача да намерим крехкия баланс между мерките за превенция и лична безопасност и дълга да развиваме професионалните знания, умения и компетентности.

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ НА ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

Стратегическото планиране в съдебното обучение е свързано с дефиниране на основни цели и приоритетни области в обучителната дейност и разпределяне на ресурсите, необходими за тяхното постигане. През 2020 г. НИП последователно реализира хоризонталните политики, формулирани в тригодишния Стратегически план за дейността на Националния институт на правосъдието 2020 – 2022. Във взаимодействие с органите на съдебната власт бяха създадени работни групи с участието на съдии, прокурори, следователи и експерти, които проучват обучителни модели и добри практики в сродни обучителни институции с цел разработване на стандарти за съдебно обучение за ефективно упражняване на длъжностите съдия, прокурор, следовател и административен ръководител в органите на съдебната власт. Дефинираните стандарти за съдебно обучение ще способстват за прилагането на иновативна обучителна методология, отчитаща необходимите умения и компетентности във всеки един етап от обучителната дейност – планиране, подбор на съдебни обучители, разработване на учебен план, прилагане на методи на съдебно обучение и оценяване на

обучението. Дейността се реализира по проекта на НИП, финансиран по ОП „Добро управление“, „Правосъдие през 21. век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистратите и съдебните служители“.

В края на 2020 г. Управителният съвет на НИП прие Годишен план за дейността на Института за 2021 г., който очерта основни мерки, дейности и източници на финансиране, планирани през следващата година за изпълнение на заложените хоризонтални политики в Стратегическия план на Института. Документът беше разработен чрез онлайн консултации с експертните групи на Програмния съвет на НИП. Предвиждаме Институтът ежегодно да приема такъв документ като инструмент за планиране на обучителната дейност в съответствие с поставените цели в стратегическия план за развитие на НИП.

ИЗВЪНРЕДНАТА ЕПИДЕМИЧНА ОБСТАНОВКА И СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ

Пандемията през 2020 г. съществено промени дневния ред на съдебното обучение – като учебно съдържание, методология, технологично обезпечаване, провеждане и оценяване на обученията. НИП посрещна това изпитание подготвен – с изградената информационно-технологична структура, със своята мултифункционална и леснодостъпна система за електронно обучение – Порталът за електронно обучение, разработен на платформата Moodle, с въведената информационна система за управление на процеса на обучение (ИСУПО), с натрупания опит в работата с електронните обучителни платформи и разработването на електронни ресурси.

Надградените дигитални знания и умения на служители, обучители и обучаеми, както и обновеното информационно и технологично оборудване в рамките на изпълнените проекти по Оперативна програма „Добро управление“ през 2019 г. и 2020 г., позволиха да посрещнем извънредната ситуация с решителност, отговорност и увереност в успешния процес на дигитализация на обучителната дейност. Значителни усилия от служители и преподаватели на НИП бяха положени за адаптиране на учебното съдържание, на обучителните програми и планове в онлайн формат за промяната на конвенционалните подходи за комуникация с обучаемите и за осигуряване на постоянна логистична и техническа подкрепа на обучители и обучаеми 24/7.

В онлайн консултации с експертните групи на Програмния съвет бяха обсъждани предложения за разширяване на преподавателския капацитет на Института и за разработване на обучителни теми в отговор на пандемията. Важна в процеса на дигитализация на обучението бе подкрепата на Управителния съвет на НИП.

Ефективното изпълнение на професионалните задължения на съдиите, прокурорите, следователите и на другите работещи в сферата на правосъдието лица в условията на извънредна пандемична обстановка очертаха нови аспекти в обучителната дейност на Института:

- ✚ Правните и технически проблеми, свързани с е-правосъдието, както и извършването на процесуални действия чрез електронните платформи, бяха акцент в комплекс от обучения на Института по темите „Искусствен интелект в правораздаването“, „Съвременни технологии в съдебната система“, „Предизвикателства в работата на съда по време на COVID кризата. Работа от дистанция“.
- ✚ По повод предизвикателствата в работата на прокурорите в условията на извънредно положение съвместно с Прокуратурата на Република България НИП проведе обучение на тема „Надзорът за законност при извънредното положение. Престъпни състави и предизвикателства пред органите на досъдебното производство по време на извънредното положение“.
- ✚ Актуалните въпроси на трудовото право в контекста на извънредно положение и епидемична обстановка бяха обсъдени в електронно обучение за съдии, разглеждащи трудови дела. В учебния план на обучението намериха място практически проблеми, свързани със защитата на работниците и служителите при промяна или прекратяване на правоотношенията с работодателя в периода на обявеното извънредно положение и извънредна епидемична обстановка.
- ✚ Във връзка с многобройните въпроси, възникнали по ипотечни кредити и предприетите мерки в Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, НИП организира уебинар на тема „Ипотечно кредитиране. Обезпечения на кредитни правоотношения. Практически проблеми относно предсрочна изискуемост на вземания по кредитни правоотношения“.

- ✦ Екипът на Института разработи иновативна обучителна програма, насочена към развиване на компетентност за ефективно изпълнение на професионалните задължения на съдиите, в която бяха разгледани успешни модели и практики за справяне с кризисни ситуации и създаването на ефективна работна среда.
- ✦ В периода 14.04 – 8.05.2020 г. НИП проведе електронно дистанционно обучение на тема „Развитие на комуникативни умения. Съдебна власт и медии“, което акцентира върху промените в работата на съдилищата и гарантирането на публичността на делата в момент, когато достъпът до съдебните сгради и участието в открити съдебни заседания бяха ограничени.
- ✦ На 20 май 2020 г., съвместно с Посолството на САЩ в България, НИП организира и домакинства първи международен уебинар с участието на над 100 съдии и прокурори от 22 държави в Европа, Азия и Северна Америка на тема „Тенденции в престъпността в условията на пандемията COVID-19“. Г-жа Джесика Ким, регионален юридически съветник за България и Румъния към Департамента на правосъдието на САЩ, представи на авторитетната международна аудитория актуалните тенденции в глобалните престъпни схеми за измама, използващи пандемията за собствени цели, включително измами с програми за държавно подпомагане, здравеопазване и защита на потребителите. Генералният секретар на Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO), съдия Маркус Брюкнер, отправи специално обръщение до участниците в уебинара, в което приветства инициативата на Института като изключително навременна и полезна за развитието на съдебното обучение на международно ниво.
- ✦ На 23 април 2020 г. български магистрати участваха в уебкаст на тема „Поуките, които стоят пред света, свързани с управление на съдилищата в условия на пандемия“, организиран от Националния съдебен колеж на САЩ, в сътрудничество с Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO) и с финансовата подкрепа на Държавния съдебен институт на САЩ. Във форума участваха над 1200 магистрати от Европа, САЩ и Азия, които споделиха практически опит в борбата с пандемията и се обединиха около становището, че ускоряването на процесите на дигитализация в съдебните системи и използването на технологичните аудио-визуални средства в съдебните зали трябва да се разглеждат не като временни антикризисни мерки, а като нови стандарти, които следва да продължат да се прилагат и след нормализиране на пандемичната ситуация.

Всички презентации и материали, споделени в уебката, бяха представени на вниманието на членовете на Висшия съдебен съвет, на Управителния съвет на НИП и на административните ръководители на съдилищата в страната.

- ✚ С подкрепата на Норвежкия финансов механизъм стартира разработването на поредица от онлайн обучения за противодействие на домашното насилие в условията на пандемия. Сериозното положение на най-уязвимите – жените и децата – в тази кризисна обстановка подчерта първостепенното значение на повишаването на професионалната компетентност на магистратите, работещи по случаи на домашно насилие и насилие, основано на пола.

РАЗВИВАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА ОБЩНОСТТА НА СЪДЕБНИТЕ ОБУЧИТЕЛИ

Трансформацията към дигитализация на учебния процес през 2020 г. доведе до предефиниране на ролята на съдебния учител, който в рамките на електронния учебен процес изпълнява няколко взаимосвързани дейности – от предаване на знания и умения, до създаване на електронно съдържание съобразно целите на обучението и свързаните с него мултимедийни продукти (видоматериали и видеопрезентации), организиране и подбор на електронни ресурси, осигуряване на възможности за индивидуална и групово работа на обучаемите в онлайн контекст и за оценяване на постиженията на обучаемите и проследяване на индивидуалния им напредък в електронна среда.

Необходимостта от развитието на дигитални умения за работа с електронните учебни платформи е ключов фактор за ефективното изпълнение на ролята на съдебния учител в електронния учебен процес. Способността за активно взаимодействие с обучаемите и тяхното ангажиране и мотивиране в дигитална среда предполагат формирането и надграждането на специфични методологически и социалнопсихологически умения. През м. ноември 2020 г. Институтът разработи и преведе обучение на учители, което акцентира върху отговорностите на преподавателя в рамките на дигиталното обучение, уменията за работа с електронните учебни платформи и методите за комуникация и мотивация на участниците.

В помощ на преподавателите на НИП е разработеният от Европейската мрежа за съдебно обучение Наръчник на дистанционното обучение, който е достъпен на интернет

страницата на Института, в Портала за електронно обучение на НИП и на страницата на ЕМСО. Наръчникът служи като полезно практическо ръководство за планиране и разработване на онлайн обучения, предоставя насоки за работа с електронни платформи за уебинари и видеоконференции и за създаване на електронни ресурси.

Повишаването на дигиталните и специфичните социалните умения на съдебните обучители за работа в електронна среда е ключово направление в обучителната дейност на Института и водещ фактор за успешния процес на дигитализация на съдебното обучение. Екипът на НИП постоянно и неотлъчно оказва експертна подкрепа и техническо съдействие на постоянните и временните преподаватели в изпълнението на тяхната нова роля като дигитални обучители.

УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБУЧИТЕЛИ В МЕЖДУНАРОДНИ ЕКИПИ

През 2020 г. НИП продължи да развива експертната компетентност на българските съдебни обучители на международно ниво, като предостави възможности за тяхното участие в международни преподавателски и експертни екипи на Европейската мрежа за съдебно обучение:

Съдия Ангелина Лазарова, представител на НИП в подгрупа „Наказателно правосъдие“ на ЕМСО, участва като преподавател в уебинара на ЕМСО на тема „Обучение по интерактивен начин“, проведен на 9.07.2020 г. В обучението участваха 29 магистрати от 19 страни членки на ЕС.

Доц. д-р Ива Пушкарлова бе основен панелист в уебинара на тема „Публичността като основен принцип на наказателното производство в контекста на цифровото правосъдие“, проведен на 7.10.2020 г. с модератор съдия Лазарова. В рамките на уебинара се разгледаха актуални практически въпроси, свързани с взаимодействието на принципа на публичност с други основни принципи и права като защита на личните данни, здравословни и безопасни условия на труд, право на личен живот, закрила на детето, защита на свидетелите и жертвите на престъпления.

Д-р Мариана Тодорова, доцент в Института по философия и социология на БАН, участва като преподавател в уебинара на ЕМСО „Изкуственият интелект като инструмент за превенция, разследване и налагане на наказания”, проведен на 3.12.2020 г. с модератор съдия Лазарова.

Съдия Илиана Балтова от Бургаския апелативен съд модерира присъствено обучение на Европейската мрежа за съдебно обучение, на което НИП бе домакин на 5 март 2020 г. на тема „Съдийската независимост – основа на върховенството на правото“. 41 съдии от 14 страни членки на Европейския съюз и Великобритания обмениха професионален опит, практически умения и добри практики в предвидените работни сесии на семинара. Международният преподавателски екип включваше представители на съдебната власт на Австрия, Испания, Нидерландия и Румъния.

Доц. д-р Боряна Мусева беше член на авторитетното жури на полуфинала по Европейско семейно право на международното състезание за младши магистрати THEMIS на ЕМСО, проведен онлайн в периода 29 юни – 1 юли 2020 г.

НИП се стреми да развива експертната компетентност на българските съдебни обучители в международен контекст – с постоянната подкрепа и неуморни усилия на Института все повече български магистрати стават експерти в обучителните дейности на ЕМСО и на сродни обучителни школи и институции в Европа. Процесът на трансфер на знания, умения и компетентности допринася за укрепване на взаимното доверие и трансграничното сътрудничество в пространството на правосъдие на ЕС.

СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ, СЛЕДОВАТЕЛИТЕ И СЪДЕБНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ КАТО УЧАСТНИЦИ В ДИГИТАЛНАТА ОБУЧИТЕЛНА СРЕДА

В извънредната епидемична ситуация съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители продължиха да изпълняват професионалните си задължения при спазване на правилата и мерките за работа на съдилищата и прокуратурите в условията на пандемия, приети от Съдийската и Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет.

Преминаването в дистанционна работа на магистратите и съдебните служители се отрази върху участието им в организирани електронни обучения на Института, доколкото процесът на обучение/самообучение съвпадна с времето, в което те изпълняват служебните си ангажименти. Ефективното изпълнение на ежедневните задължения и отговорностите, произтичащи от длъжността, е от първостепенно значение за магистрата и съдебния служител. Основна задача пред екипа на Националния институт на правосъдието бе да се създадат възможности за оптимално паралелно съвместяване на обучение и работа. Кратките синхронни електронни форми на обучение – уебинари и видеоконференции - привлякоха значителен брой участници с гъвкавия си формат, интегриращ онлайн сесия в лимитирано време. 571 участници се включиха в 64 синхронни обучения (уебинари), организирани от Института и в сътрудничество с партньорски организации и школи.

Интересни и ползотворни за обучаемите бяха уебинарите, комбиниращи кратка онлайн сесия с асинхронни учебно-дейности (предварителна самоподготовка със селектирани от преподавателя електронни ресурси и групова или индивидуална работа по казуси, тестове и практически задачи). Избраният подход е особено полезен по теми, предполагащи задълбочена практическа работа с информационни платформи. Тази методология бе успешно приложена в учебния процес на задължителното първоначално обучение и в рамките на текущото обучение по темите, свързани с ползването на ресурсите на Европейската съдебна мрежа, представянето на възможностите на платформата InterLex, прилагането на Закона за мерките срещу изпирането на пари в дейността на администрацията от органите на съдебната власт.

В комбинирани учебни форми, съчетаващи присъствени и онлайн учебни сесии, се включиха 287 представители на професионалната общност. Ключов фактор за успешното прилагане на смесеното обучение е подготвеността на съдебните обучители и обучаеми за работа в присъствена и електронна среда. Ефективното планиране на учебния процес, интегриращ тези две среди на обучение, е свързано с внимателно селектиране на учебни методи и средства при проектирането и прилагането на присъствените и електронните сесии. Този модел на смесено обучение бе успешно приложен в задължителните форми на професионална квалификация на новоназначени съдии и в разнообразни учебно-дейности в областта на

вещното право, на наказателния процес (изменение на обвинението) и административната дейност на съдебните служители.

Възрастовите характеристики на обучаемите също са определящи при очертаване на профила на участниците в дигиталните форми на съдебно обучение. Обучаемите в задължителното първоначално обучение безпроблемно и бързо се адаптираха в електронната среда. Те принадлежат към т.нар. дигитално поколение („digital natives“), стартирало своя житейски път и образование в ерата на дигиталните технологии. Същевременно една немалка част от работещите в съдебната система предпочита традиционната присъствена форма на обучение и с неохота и недоверие се отнасят към предлаганите онлайн формати. Предизвикателството пред Института е да преодолее наложените стереотипи и да промени нагласите към електронното обучение, като надгражда дигиталните умения и компетентности. Оказването на постоянна експертна и технологична подкрепа на участниците при извършване на учебните дейности в електронна среда е друг фактор, който има положително въздействие върху тяхната мотивация и отношение към онлайн обучението.

Специфичният профил на е-аудиторията се отчита при проектирането на конкретните функционалности на електронните обучения. Видеопрезентациите и работата с електронни текстови документи са предпочитани в преобладаваща част от е-дейностите на текущото обучение за съдии, прокурори, следователи и съдебни служители. В задължителното първоначално обучение участниците уверено използват богатия инструментариум, който предоставят електронните ресурси – виртуални класни стаи, динамични визуализации и подкастове, електронни симулации, ролеви игри и веб-базирани тестове.

МОДЕЛЪТ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ОБЩНОСТ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА НЕПРЕКЪСНАТО ОБНОВЯВАНЕ НА ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

Развиването на изследователски общности е инструмент за обновяване на обучителната дейност чрез изграждане на самостоятелен потенциал за изследване и анализ на правораздаването в рамките на съдебната система. Стратегическият план на Института предвижда модела на създаване на изследователски общности, който се стремим да утвърдим като устойчива практика на НИП за развиване на професионални умения и компетентности на магистратите и съдебните служители. През 2020 г. с подкрепата на ОП „Добро управление“ по проект „НИП – модерна институция за съдебно обучение“ и в сътрудничество с органите на

съдебната власт, Министерството на правосъдието и българските съдии в Съда на ЕС – съдия Александър Арабаджиев и съдия Александър Корнезов – създадохме 4 изследователски общности, които разработват аналитични изследвания по следните работни теми:

Упражняване на правомощието на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС по административноправни въпроси;

Упражняване на правомощието на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС по гражданскоправни и търговскоправни въпроси;

Упражняване на правомощието на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда на ЕС по наказателноправни въпроси;

Използване на специални разузнавателни средства в наказателни производства по искане на Прокуратурата на РБ.

Освен като материали за самоподготовка, развиващи модела на самообучение, изготвените анализи ще бъдат интегрирани в организирани присъствени и електронни форми на обучение за магистрати и съдебни служители на НИП.

СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИ КОНТЕКСТ

Като член на Управителния комитет на Европейската мрежа за съдебно обучение през 2020 г. НИП участва активно в преформатирането на дневния ред на европейското съдебно обучение в условията на пандемичната ситуация. През м. март 2020 г. присъствените обучения и дейности на Мрежата бяха преустановени. Стартира процесът на цялостна дигитална трансформация на ЕМСО – като организация на работния процес и планиране и провеждане на обучителната дейност. Поради извънредните обстоятелства дейността на Управителния комитет, както и на работните групи и подгрупи на Мрежата, продължи в електронен формат. На 19 юни 2020 г. се проведе първото в историята на ЕМСО онлайн Общо събрание, което прие финансов отчет за дейността на Мрежата за 2019 г. и бюджета за 2021 г.

В края на 2020 г. Европейската комисия прие пакет за модернизиране на правосъдието в ЕС чрез засилване на обучението на работещите в тази сфера. Комисията определи амбициозни цели в новата Европейска стратегия за съдебно обучение за периода 2021 – 2024 г. и стартира Европейска платформа за обучение. Приоритети пред съдебното обучение в новия програмен период са върховенството на закона и основните права, електронното правосъдие, развиването на дигиталните умения на работещите в правосъдните системи, поставянето на акцент върху защитата на личните данни, неприкосновеността на личния живот, недискриминацията и защитата от насилие, основано на пола.

ОРГАНИЗАЦИОННО РАЗВИТИЕ И УКРЕПВАНЕ НА НИП

Цялостното модернизиране на обучителната дейност на НИП, осъществено с подкрепата на Оперативна програма „Добро управление“ през последните години, както и интензивното разширяване на специфичните функции на Института в изпълнение на нормативно възложените му правомощия, обосновават необходимостта от развитие на човешките ресурси в рамките на Института чрез инвестиране в продължаващо обучение, което в пълна степен да съответства на идентифицираните обучителни потребности. По проекта „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, финансиран по ОП „Добро управление“ през 2020 г. стартирахме разработването на анализ на компетентностите и потребностите от обучение на служителите в НИП, който ще очертае изискванията за професионална квалификация във връзка с изпълнението на служебните им задължения и необходимите знания, умения и компетентности, които те следва да притежават. В рамките на анализа ще бъдат идентифицирани области на компетентност, които ще бъдат подобрени чрез продължаващо обучение на служителите на НИП.

КАКВО НАПРАВИХМЕ ЗА ПЪРВИ ПЪТ

Задължителното първоначално обучение премина в по-голямата си част в дистанционна форма чрез средствата на Портала за електронно обучение на НИП и платформа за видеоконференции с онлайн сесии в реално време;

Задължителното обучение за новоназначени съдии на районно ниво и за прокурори, повишени на окръжно ниво бе проведено в електронна дистанционна форма с интегрирани възможности за дискусия и обмен на професионален опит;

Домакинство на Международен уебинар с участието на съдии и прокурори от 22 държави в Европа, Азия и Северна Америка;

Участие на български експерти – преподаватели и модератори в уебинари, организирани от Европейската мрежа за съдебно обучение.

КАКВО ПРОДЪЛЖИХМЕ ДА РАЗВИВАМЕ

- @ Класически дистанционни електронни обучения от асинхронен тип през Портала за електронно обучение на НИП;
- @ Синхронни електронни обучения – уебинари и виртуални класни стаи;
- @ Смесени обучителни формати, комбинирани последователно или паралелно
- @ Смесени електронни дистанционни обучения, комбиниращи синхронна и асинхронна технологии;
- @ Онлайн ресурси и е-модули за самообучение и самоподготовка;
- @ Присъствени обучителни форми с ограничен брой обучаеми и обучители.

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ НА НИП

НИП използва потенциала на технологичната и електронната среда, за да достигне до максимален брой съдии, прокурори, следователи и съдебни служители като потребители на електронни ресурси. Утвърди се практиката да се създават записи

на проведените уебинари като ресурс за самоподготовка на разположение на онлайн потребителите във виртуалната читалня на НИП 24/7.

През 2020 г. следните електронни ресурси и е-модули за самообучение и самоподготовка бяха интегрирани във виртуалната читалня на НИП, като част от Портала за електронно обучение:

Анализ на дисциплинарната практика на ВСС и ВАС по дела, образувани на основание нарушения на Кодекса за етично поведение на българските магистрати;

Проблеми по ЗПКОНПИ и по-специално методика за установяване на "значително несъответствие" по смисъла на ал. 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ;

Представяне на възможностите на платформата InterLex (ресурс, който се ползва в самоподготовката на кандидатите за младши съдии, прокурори, следователи);

Наръчници за ефективно възстановяването на активи на Регионалната инициатива за борба с корупцията;

Анализ в материално-правен и процесуален аспект на институтите на условно предсрочно освобождаване, пробационните мерки по чл. 67, ал. 3 и чл. 70, ал. 6 от НК и замяна на наказанието „доживотен затвор“ с „лишаване от свобода“;

Самообучителни ресурси и материали, предоставени от Европейската мрежа за съдебно обучение (EMCO) във връзка с осъществен проект в областта на върховенството на закона, част от стратегията на Европейската комисия за ефективно прилагане на Хартата на основните права на ЕС;

Наръчник за дистанционно обучение 2020 на EMCO. Наръчникът подробно анализира всички етапи на планиране, подготовка и провеждане на съдебното обучение в електронна среда.

ПОГЛЕД НАПРЕД

2020 г. е последната пълна отчетна година в рамките на първия ми петгодишния мандат като директор на Националния институт на правосъдието. Предстои да обсъдим и оценим постигнато за този период, да формулираме изводи и начертаем насоки за бъдещото развитие на Института. През тези 5 години НИП успя да наложи нов модел на обучителната дейност, в който водещо е споделянето на професионален опит и обучението в работна среда. И резултатите са налице – развиваме иновативни обучителни форми, създаваме електронни ресурси, провеждаме мобилно съдебно обучение 24/7. Поставихме Института на картата на европейското съдебно обучение с участието на утвърдени български съдебни обучители, а като членове на Управителния комитет на Европейската мрежа за съдебно обучение – и с решаващ глас при планирането и провеждането на обучителната дейност на европейско ниво.

Благодаря на съдебните обучители на НИП – постоянни и временни преподаватели, на служителите на НИП, които в усложнената епидемична обстановка положиха изключителни усилия за организиране и провеждане на обучението в електронна среда. Благодаря и на всички обучаеми на НИП, които през тази непредвидима и изпълнена с предизвикателства година ни се довериха в нелекия процес на дигитализация. Високо оценявам сътрудничеството и подкрепата от партньори, съмишленици и приятели на НИП. Заедно успяхме да превърнем изпитанията във възможности, а в предизвикателствата открихме нови хоризонти в изпълнението на нашата мисия да развиваме знания, умения и професионална компетентност за работа в съдебната система.

Миглена Тачева /п/

КАЧЕСТВЕНОТО СЪДЕБНО ОБУЧЕНИЕ – ОСНОВА ЗА УСПЕШЕН СТАРТ В РАБОТАТА НА МЛАДШИТЕ МАГИСТРАТИ

307

участници в
обучителни
дейности

Качествената професионална подготовка в съответствие с високите стандарти на европейското съдебно обучение е основната цел в учебните програми на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи.

НИИ последователно и систематично развива практическата насоченост в задължителното първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, като интегрира практически упражнения за групово и индивидуална работа, дискусии и общи симулирани процеси в учебните програми.

Основен акцент в обучението на кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи е спазването на етични принципи и правила за професионално поведение като предпоставка за прилагане на върховенство пред закона и спазването на основните права.

През 2020 г. Институтът разработи анализ на дисциплинарната практика на ВСС и ВАС по дела, образувани на основание нарушения на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, който ще послужи като основен инструмент за надграждане на провежданото обучение относно етичните предизвикателства в работата на съдията, прокурора и следователя. Анализът бе изготвен от представители на ВСС, съдии от ВАС и ВКС, както и прокурори от ВКП. Изследвани са конкретните нарушения на етично поведение на българските магистрати, наложените дисциплинарни наказания и практиката на ВСС и ВАС по този вид дела. По установените с анализа нарушения на етичните правила се разработват

нови обучителни модули в присъствен и електронен формат за кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи.

Провеждането на качествено професионално обучение за кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи се реализира чрез:

- ✚ Засилено приложение на информационните и комуникационните технологии в обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи посредством Портала за електронно обучение на НИП и провеждането на виртуални класни стаи чрез платформата за интернет комуникации Zoom;
- ✚ Провеждане на практически стажове в Софийски районен съд и Софийска районна прокуратура. Кандидатите за младши съдии участваха в едноседмични стажове в Гражданската и Наказателната колегия. Кандидатите за младши прокурори преминаха двуседмичен стаж в Софийската районна прокуратура, а кандидатите за младши следователи – ежеседмични практически стажове в Националната следствена служба и следствените отдели на Софийска градска прокуратура, Специализирана прокуратура и Окръжна прокуратура София;
- ✚ Продължаване на практиката за активно включване на обучаемите в обучителния процес чрез представянето на определени теми от програмата пред колегите им от съответната група;
- ✚ Провеждане на съвместни обучения на кандидатите за младши магистрати по програми с практическа насоченост и удовлетворяващи потребностите им като симулативни процеси, ролеви игри и др.;

ЗАДЪЛЖИТЕЛНОТО ПЪРВОНАЧАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА МЛАДШИ СЪДИЯ, МЛАДШИ ПРОКУРОР И МЛАДШИ СЛЕДОВАТЕЛ

От 1 януари до 30 юни 2020 г. продължи курсът за първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2019/2020. След въвеждането на извънредно положение през м. март 2020 г. обучението на кандидатите за младши магистрати премина в синхронна форма чрез софтуерната платформа за видеокомуникация Zoom и в асинхронна форма чрез платформата за дистанционно обучение Moodle. Постоянните и временните преподаватели в много кратки срокове реструктурираха учебните програми и подготвиха интерактивни учебни материали за работа

в онлайн среда. Създадоха се виртуални класни стаи, в които учебният процес се провежда в реално време с осигурени възможности за дигитална комуникация между обучаеми и обучители чрез предоставените функционалности за дискусия, споделяне на екран, видеолекция, презентирание на учебния материал и провеждане на анкета.

Интензивна подготовка в електронна среда беше извършена и във връзка с провеждането на финалните изпити на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи. Оказано бе и съдействие на изпитните комисии при

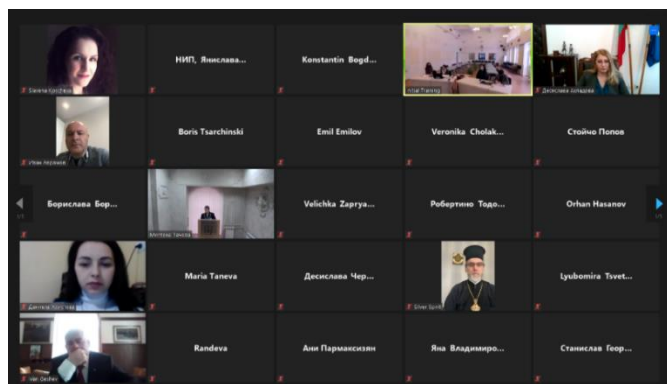
организирането на тяхното командироване в НИП.

След положените изпити курсистите от Випуск 2019/2020 завършиха успешно обучението си, както следва:

- ✓ 28 кандидати за младши съдии с общ успех – отличен (5,82);
- ✓ 34 кандидати за младши прокурори с общ успех – отличен (5,79);
- ✓ 21 кандидати за младши следователи с общ успех – отличен (5,79).

Средният успех на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2019/2020 г. е отличен (5,80).

Нова съдебна учебна година 2020/2021 г.

На 30 ноември 2020 г. започна курсът за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи от Випуск 2020/2021. Понастоящем в НИП се обучават 31 кандидати за младши съдии, 38 кандидати за младши прокурори и 33

кандидати за младши следователи.

Новата учебната година стартира в онлайн формат в съответствие с противоепидемичните мерки. На всички обучаеми и обучители е осигурен бърз и неограничен достъп до електронните ресурси на НИП и възможност за ползване на електронни устройства за работа в онлайн среда. Всяка обучаема целева група е разделена на две подгрупи. Организацията в шест самостоятелни виртуални класни стаи чрез платформата Zoom позволява обучението на кандидатите за младши магистрати да е пълноценно и ефективно. Преподавателите имат техническата възможност да използват Breakout rooms за разделянето на участниците в създадените класни стаи на подгрупи за провеждането на симулативни процеси, групови и индивидуални практически занятия.

В максимална степен се използват възможностите на веб-базираната платформа Moodle. Всяка целева група кандидати за младши магистрати има структурирана страница, на която ежедневно се публикуват учебни материали, възлагат се практически задания, организирани са уикита и форуми за дискусия по презентираните от програмата теми. Moodle програмата позволява и осъществяването на текущия контрол върху обучението чрез възлагане на групови и индивидуални практически задачи, както и оценяване на изпълнението им от постоянните преподаватели. Наред с това всеки потребител разполага със свой личен работен панел, позволяващ директна и обратна връзка с постоянни и временни преподаватели за поставените му задачи, оценяването им и направените бележки по изпълнението.

ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЛАДШИТЕ СЪДИИ И ПРОКУРОРИ СЛЕД ЗАВЪРШВАНЕ НА КУРСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЪРВОНАЧАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Съгласно чл. 39 от Правилника за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация Институтът осъществява методическо ръководство на младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи, докато заемат съответната длъжност. През 2020 година по проекта на НИП „Правосъдие през 21. век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистратите и съдебните служители” бяха проведени присъствени продължаващи обучения, в които се включиха 21 младши съдии, 23 младши прокурори и 10 младши следователи от Випуск 2018 /2019.

Програмите на обученията интегрират учебни модули и дискусии по правоприлагането на материалноправни и процесуалноправни норми в първата година от мандата им. Специален акцент в обученията бяха етичните предизвикателства в отношенията между младшите

магистрати и техните наставници, както и прилагането на Кодекса за етично поведение на българските магистрати като нормативна рамка за регулиране на поведението в служебната и извънслужебната дейност.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ВЪВЕЖДАЩО ОБУЧЕНИЕ НА СЪДИИ И ПРОКУРОРИ ПРИ ПЪРВОНАЧАЛНО НАЗНАЧАВАНЕ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

През 2020 г. продължи организирането на задължителните форми на квалификация на магистратите по чл. 259 от ЗСВ. Програмите на курса за задължително въвеждащо обучение на новоназначени съдии на районно ниво бяха актуализирани и проведени в смесена форма (един месец дистанционна част и една седмица – синхронна онлайн сесия в платформата Zoom).

В периода 13 – 16 януари 2020 г. се проведе обучение на новоназначени съдии на районно ниво по темата „Облигационно право“, което акцентира върху недействителност на сделките, специфики на договора за изработка, прилагане на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Новоназначените съдии в районен съд преминаха обучение по актуализирани програми по темите „Трудово право“, (в дистанционна форма в периода 23 март – 10 април 2020 г.), „Вещно право и съдебна делба“ (в смесена форма в периода 10 февруари – 13 март 2020 г.), „Наказателно право“ (в дистанционна форма, съчетана с виртуални класни стаи, в периода 12 октомври – 13 ноември 2020 г.) и „Наказателен процес“ (обучението се проведе в дистанционна форма, съчетана с виртуални класни стаи, в периода 23 ноември – 18 декември 2020 г.).

Проучванията сред обучаемите показват висока степен на удовлетвореност от провежданите обучения за новоназначени съдии и прокурори. Предимствата на смесеното обучение, съчетаващо активно взаимодействие между обучаеми и обучители и интензивна самообучителна работа, способстват за повишаване на мотивацията на обучаемите и за ефективно постигане на целите на учебния процес.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПРИ ПОВИШАВАНЕ В ДЛЪЖНОСТ НА СЪДИИ И ПРОКУРОРИ

По актуализираната програма за задължителна квалификация на прокурори при повишаване в длъжност от районно на окръжно ниво бе проведено дистанционно обучение на

тема „Наказателен процес“ с целева група 24 прокурори от Специализираната прокуратура и следователи от Следствения отдел на Специализираната прокуратура. Обучението се проведе в периода 9 март – 10 април 2020 г. и включваше 5 модула. Дистанционната работа на обучаемите включваше разнообразен инструментариум от практически упражнения, видеолекции, работа с електронни ресурси.

През 2020 г. бяха актуализирани програмите за задължителна текуща квалификация на съдии при повишаване от районно на окръжно ниво. Променена бе формата на провеждане от присъствена в смесена (дистанционна и присъствена), което се очаква да доведе до по-качествено, гъвкаво и обвързано с потребностите на магистратите обучение. Надграждането на методите и интегрирането на технологиите в смесеното обучение го превръщат в потенциална приоритетна обучителна форма в бъдеще, ефективно прилагаща резултатите от традиционната присъствена среда и богатите образователни функции на е-обучението.

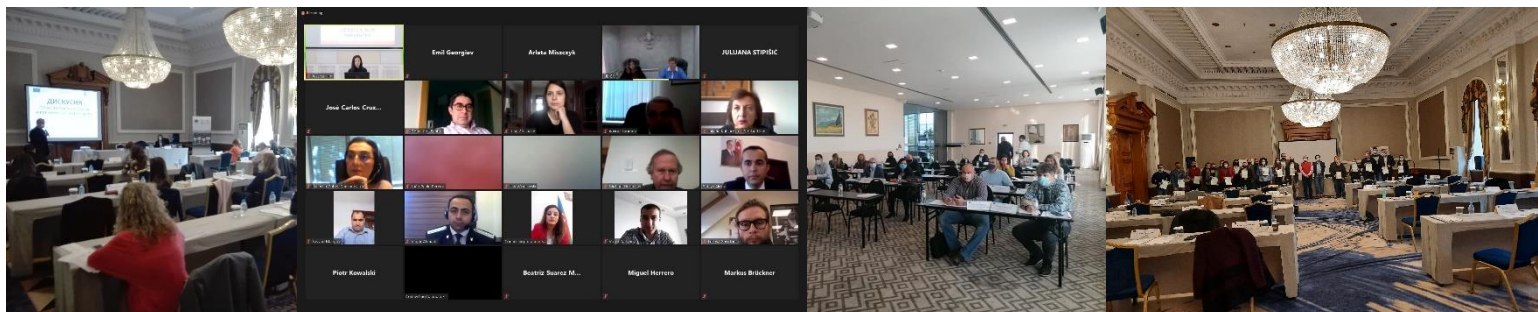

СЪДИИ, ПРОКУРОРИ, СЛЕДОВАТЕЛИ И СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ, ПРОФЕСИОНАЛНО ПОДГОТВЕНИ ЗА НОВИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ПРАВОСЪДИЕТО

„Справедливото и ефикасно правосъдие зависи от работещите в тази сфера, които разполагат с подходящи знания, умения и инструменти, за да посрещнат основните предизвикателства на 21-ви век, навлизането на изкуствения интелект за предсказуемо правосъдие, както и възникналата необходимост да се даде предимство на цифровите технологии пред хартията.“

Дидие Рейндерс, комисар по правосъдие на ЕС

ТЕКУЩО ОБУЧЕНИЕ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ, СЛЕДОВАТЕЛИТЕ И ДРУГИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОБЩНОСТ

В рамките на текущото обучение на съдиите, прокурорите, следователите и другите лица съгласно чл. 249, ал. 1, т. 2 от Закона за съдебната власт през 2020 г. бяха проведени 164 обучения с участието на 3217 съдии, прокурори, следователи, държавни съдебни изпълнители, съдии по вписванията и други представители на професионалната общност.

Обученията отразяват приоритетите в учебителната дейност на НИП, заложи в каталога на Института за 2020 г., разработен с участието на експертните групи на Програмния съвет и съгласуван с професионалните съсловни организации на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители. Водещи при подбора на теми са актуалните промени в нормативната уредба, констатациите в годишните доклади за дейността на Върховния касационен съд, на Прокуратурата, на Инспектората към Висшия съдебен съвет, както и

мерките от компетентността на НИП, произтичащи от поети европейски и международни ангажименти.

Планирането и разработването на обученията се осъществява при спазването на насоките на Европейската мрежа за съдебно обучение за практическа насоченост и съответствие на целите на обучението с професионалните потребности на обучаемите.

Европейското измерение на съдебното обучение маркира учебното съдържание на проведените дейности в рамките на текущото обучение. Моделът на интегриране на правото на ЕС и защитата на основните права в обученията по специфични области на правоприлагането се реализира последователно и систематично. Практиката на Съда на ЕС и на Европейския съд по правата на човека е включена в учебните планове, покриващи различни аспекти на гражданското, наказателното и административното правораздаване. Каталогът на темите по европейско право, включени в обученията през 2020 г., обхваща прилагането на Хартата на основните права, практически въпроси на съдебното сътрудничество по граждански и наказателни дела, прилагането за Европейска заповед за разследване и др.

ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА ГРАЖДАНСКОТО ПРАВО И ПРОЦЕС И ТЪРГОВСКОТО ПРАВО

През 2020 г. бяха проведени 23 обучения по теми от гражданското и търговското право на национално и регионално ниво в присъствен и електронен дистанционен формат, в които взеха участие 650 съдии, държавни съдебни служители, съдебни помощници и др. лица съгласно чл. 249, ал. 1, т. 2 от Закона за съдебната власт.

Проблемите на съдебната практика във връзка с процедурата по вписване в търговския регистър бяха обсъдени в тематични дискусии за съдии и длъжностни лица по регистрацията от апелативните райони на Пловдив и Велико Търново с оглед правилното и еднакво приложение на материалноправните норми.

В края на 2020 г. НИП предостави възможност за надграждане на компетентностите в областта на вещното право чрез организиране на смесено обучение. Акцент в обучението бяха практическите въпроси по прилагането на нормативната рамка за възстановяване на собствеността върху недвижими имоти. Интегрирането на компонентите на смесената

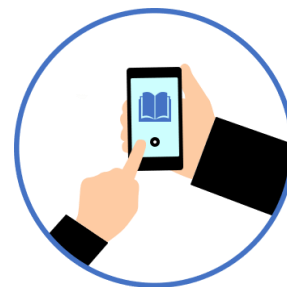
обучителна среда създаде условия за повишаване на взаимодействието обучаеми – обучители и значително ускори на процеса на овладяване на знания, умения и компетентности.

Като ефективни и навременни бяха оценени организираните обучения по темите "Проблеми по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество", "Цесия, новация и делегация – актуални въпроси", "Правомощия на съда в заповедното и исковото производство във връзка с неравноправни клаузи в потребителските договори".

През м. юни 2020 г. НИП организира електронно дистанционно обучение за държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията на тема "Последици на наследяването в изпълнителния процес". Обучението се проведе в платформата за електронно обучение на НИП, като в комуникацията с обучаемите бяха интегрирани електронни учебни ресурси в различни формати (текстови файлове, изображения, видеоматериали), инструменти за индивидуална и групово работа (поставени задачи, онлайн форум), както и възможности за проследяване на индивидуалния напредък на обучаемите и изпращане на персонална обратна връзка под формата на коментар от учителя.

В периода 12 – 13 ноември 2020 г. Националният институт на правосъдието организира обучение на тема „Договори за строителство, учредяване право на строеж, предварителни договори – облигационноправни и вещноправни аспекти“, предназначено за съдии, съдебни помощници, държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията от Пловдивския апелативен район. Предвид усложнената епидемична обстановка обучението се проведе в смесен формат – преподавателите се включиха в обучението чрез платформата за видеоконференции Zoom, а обучаемите участваха присъствено в учебителна зала. Приложеният методологически модел на работа, интегриращ електронна и присъствена среда, допринесе за повишаване на взаимодействието между обучаемите като общност и за развитието на умения на базата на интензивна групово работа.

В периода 30.11 – 2.12.2020 г. Националният институт на правосъдието организира онлайн обучение на тема „Съдебно сътрудничество по семейни дела“. Приложените технологии за

интегриране на електронни ресурси в дигитален формат (мултимедийни презентации, видеолекции, е-материали) осигуриха възможности за ефективно споделяне на професионален опит и добри практики между обучаемите – български съдии, разглеждащи семейни дела, и техни колеги от други страни членки на ЕС.

ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВОСЪДИЕ

През 2020 г. бяха проведени 40 обучителни дейности в областта на наказателното право и наказателния процес, в които взеха участие 1214 съдии, прокурори, следователи и други лица съгласно чл. 249, ал. 1, т. 2 от ЗСВ.

В началото на годината НИП бе домакин на кръгла маса „Анализ в материалноправен и процесуален аспект на институтите на условно предсрочно освобождаване, пробационните мерки по чл. 67 и чл. 70, ал. 6 от НК и замяна на наказанието „доживотен затвор“ с „лишаване от свобода“. Преподавателският екип под ръководството на съдиите от Върховния касационен съд Лада Паунова и Даниела Атанасова разработи практическото изследване на проблемите, свързани с условното предсрочно освобождаване, пробационните мерки по чл. 67 и чл. 70, ал. 6 от НК и замяната на наказанието „доживотен затвор“ с „лишаване от свобода“. Изготвеният анализ е интегриран като електронен учебен материал и ресурс за самоподготовка в текущото и първоначалното обучение на НИП.

Във връзка с влизането в сила от 1.01.2020 г. на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода, бяха проведени обучения по апелативни райони за съдии и прокурори. Учебните планове на тези обучения се разработиха с участието на представители на Националната мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България и фокусираха върху прилагането на Конвенцията за трансфер на осъдени лица между България и останалите държави членки на ЕС и промяната в компетентността на окръжните съдилища по местоживееене на осъдените лица.

Ефективната защита на финансовите интереси на Европейския съюз в контекста на структуриращата се Европейска прокуратура заема стратегическо място в дневния ред на съдебното обучение и през изминалата година. В периода 12 – 13 ноември 2020 г. Националният институт на правосъдието организира присъствено обучение по тази тема,

което акцентира върху правомощията на OLAF и на Европейската прокуратура при разследването на измами, корупция и други незаконни действия, засягащи финансовите интереси на ЕС.

Магистрати от Софийска градска прокуратура (СГП), Софийска районна прокуратура и Следствения отдел при СГП участваха в уебинар на тема "Международноправно сътрудничество по наказателни дела между държави членки на Европейския съюз – инструменти, основани на принципа на взаимното признаване". Интерактивното обучение беше проведено в сътрудничество с Прокуратурата на РБ и бе насочено към развиване на професионалните умения и компетентности за работа по дела, свързани с прилагане на инструментите на международното правно сътрудничество.

В периода 14 – 15.12.2020 г. Националният институт на правосъдието организира онлайн обучение на тема „Европейска заповед за разследване. Допустимост на доказателствата“, осъществено в рамките на Каталог+ на Европейската мрежа за съдебно обучение. Форумът предложи задълбочен преглед на европейските инструменти в областта на наказателното правосъдие, като предостави възможност за дискусия и обмен на опит и добри практики между магистрати от България и други страни членки на ЕС. Преподаватели в обучението бяха прокурор Божидар Джамбазов от Върховна касационна прокуратура, съдия Ангелина Лазарова, постоянен преподавател в НИП, и съдия Мариета Неделчева от Специализирания наказателен съд, национално лице за контакт за Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България и контактна точка в Европейската съдебна мрежа.

В помощ на съдиите по наказателни дела, прокурорите, следователите и съдебните помощници бе проведено онлайн обучение, посветено на използването на електронните ресурси на Европейската съдебна мрежа. С практически ориентирани учебни материали, специално разработени видеопрезентации и онлайн дискусии във виртуална класна стая, обучението представи ресурсите на Европейската съдебна мрежа и предостави полезни практически насоки при попълването на формулярите по прилагане на инструментите за международно сътрудничество.

Прилагането на Закона за електронните съобщения, съдебният контрол върху достъпа до трафични данни и прилагането на Правилника за администрацията в съдилищата относно образуването на частни наказателни производства по чл. 159а от НПК и чл. 251г от ЗЕС бяха основни теми на уебинара, посветен на достъпа до трафични данни като допустимо ограничаване на конституционни права на гражданите. Обучението беше организирано в изпълнение на препоръките на Аналитичното звено към Наказателната колегия на Върховния касационен съд за преодоляване на констатираните пропуски по разрешаване и осъществяване на достъп до данни по ЗЕС. В координация с Наказателната колегия на Върховния касационен съд беше сформиран преподавателски екип с участието на съдия от Софийския градски съд, представител на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства и експерт в сферата на сигурността на трафичните данни. В онлайн формата на обучението беше направен систематичен преглед на ключови решения на Конституционния съд, както и сравнителноправен анализ на относимите международни актове и разпоредби на ЕС в контекста на обезпечаването на неприкосновеността на личния и семейния живот и тайната на кореспонденцията.

Ефективното разследване по наказателни дела в съответствие със стандартите на Европейската конвенция за правата на човека, доказването и доказателствените средства в наказателния процес бяха основен акцент в поредица от електронни дистанционни обучения, проведени през 2020 г. През периода 11.05 – 5.06.2020 г. беше организирано дистанционно обучение на тема "Електронни доказателства, доказателства в социалните мрежи и криптовалути", насочено към формиране на професионални умения за разследване на престъпления, свързани с кибератаки, зловреден софтуер, електронни разплащателни сметки, чрез които се извършват онлайн трансакции и операции с криптовалута.

В периода м. юни – юли 2020 г. се проведе електронно дистанционно обучение "Престъпления против финансовата и данъчната системи", насочено към прокурори и следователи със стаж не повече от 5 години и разследващи полицаи. Приложената методика, съчетаваща предварително запознаване на аудиторията с учебни материали и онлайн сесии за обсъждане на практически въпроси и конкретни казуси, беше високо оценена от обучаемите.

Тематичното разнообразие на обученията, предоставени от Института, беше обогатено с разработването на електронно дистанционно обучение по една малко изследвана материя –

приложението на административното наказване по чл. 218б от Наказателния кодекс. Проведеното през периода м. ноември – декември 2020 г. дистанционно обучение отговори на често възникващи въпроси по прилагането на разпоредбата на чл. 218б от НК в съпоставка с чл. 78а от НК.

ОБУЧЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВОСЪДИЕ

През 2020 г. обученията, организирани от НИП, в областта на административното правосъдие бяха фокусирани върху прилагането на Закона за устройство на територията, измененията в Административно процесуалния кодекс, касационното производство и данъчния процес. В периода 1 – 28 юни 2020 г се проведе електронното дистанционно обучение на тема "Основни предизвикателства при упражняването на правото на иск за обезщетение на вреди от антитръстови нарушения", в което участваха съдии по административни и граждански дела. Методиката на обучението включваше видеопрезентации, работа с електронни материали и електронен форум, в който обучаеми и обучители обсъждаха практически казуси по дела за обезщетение на вреди от антитръстови нарушения.

Съдебната практика по прилагането на Закона за корпоративното подоходно облагане и Закона за данъците върху доходите на физическите лица беше разгледана в проведеното през м. април 2020 г. електронно дистанционно обучение за съдии и съдебни помощници от административните съдилища. Виртуалната класна стая на обучението създаде възможности за оживена онлайн дискусия в реално време по темата.

Систематичен анализ на промените в Глава дванадесета на Касационното производство на Административно-процесуалния кодекс беше направен в рамките на електронното дистанционно обучение "Нови моменти в касационното производство по АПК". Учебният план на обучението включваше разглеждането на практически въпроси, свързани с администрирането на касационните жалби, новите правомощия на председателите на отделения, реквизитите за форма и съдържание на касационната жалба, както и начина на определяне и освобождаване от държавни такси.

В условията на свободното движение на данни от електронни съобщения гаранциите на защитените права съгласно Европейската конвенция за правата на човека и Хартата за основните права придобиват все по-голямо значение. Събирането, обработката и съхраняването на данни от електронни устройства в контекста на правото на неприкосновеност на личния живот съгласно чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека, чл. 7 от Хартата за основните права и практиката на Европейския съд по правата на човека и Съда на ЕС бяха разгледани в мултидисциплинарно обучение по тази тема за съдии от административните съдилища, прокурори и следователи.

ОБУЧЕНИЯ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

Развитието на управленската компетентност на кадрите в съдебната система е стратегически приоритет в обучителната дейност на Института. В периода 21.04 – 8.05.2020 г. беше организирано електронно дистанционно обучение на тема “Дисциплинарни правомощия на административните ръководители“, предназначено за административни ръководители и заместници на административните ръководители на съдилища от цялата страна. В рамките на обучението се разгледаха правомощията на ръководителите на съдилищата при установяването на дисциплинарни нарушения, както и материалноправните и процесуалните аспекти на дисциплинарните процедури съгласно Закона за съдебната власт и Кодекса на труда.

Въпроси на стратегическото управление и на създаването и развиването на работещи екипи бяха обсъдени в електронното дистанционно обучение на тема „Мениджмънт и предизвикателства в съдебната власт“. Методиката на обучението включва изясняването на основни концепции в управлението на съдебната власт и подходи за оценка на ефективността на органите на съдебната власт.

НИП последователно развива визията си за надграждането на лидерските умения и компетентности освен чрез обучения, също и на базата на индивидуална работа със самообучителни ресурси и е-модули за самоподготовка. Издаденото през 2019 г. помагало на тема „Управление на съдебната власт. Ръководство за административни ръководители“ по проект „Иновативни продукти и услуги в обучението, предоставяно от НИП“ в началото на 2020 г. бе разпространено сред всички административни ръководители в органите на

съдебната власт. Електронен формат на помагалото е достъпен във виртуалната читалня на сайта на НИП, като към момента регистрираните онлайн потребители на помагалото са 52. С практическата си насоченост и улеснения достъп от разстояние ресурсът е подходящ за самообучение и самоподготовка в удобно за потребителя време.

ПРОГРАМА ЗА РЕГИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Програмата за регионално обучение на НИП през 2020 г. се организира по нови правила, влезли в сила в началото на годината, с които тази материя се интегрира във Вътрешните правила за обучителната дейност на НИП. В изпълнение на чл. 65 от Вътрешните правила НИП изготви и публикува на интернет страницата си Общи условия за участие в Програмата за регионално обучение през 2020 г., в които бяха подробно описани условията и реда за участие в програмата на органите на съдебната власт.

Като алтернатива на присъствените обучения във връзка с извънредната епидемична ситуация НИП предостави възможности за провеждане на обучителни дейности в електронна дистанционна или смесена форма. Електронната платформа за дистанционно обучение на НИП, както и използваните от Института софтуерни решения за синхронно обучение бяха достъпни на съдебните органи във връзка с организирането на уебинари и други електронни обучителни формати. НИП осигури възможност за увеличаване размера на финансирането на партньорите по регионалната програма с до 50% от максималния размер на допустимите разходи за годината.

Пандемията се отрази съществено върху изпълнението на Програмата за регионални обучения, доколкото предпочитаната форма за провеждане на обученията от органите на съдебната власт остава присъствената, предоставяща възможност за непосредствен контакт

между обучаеми и обучители и активно взаимодействие между обучаемите като общност. В рамките на програмата през изминалата година се организираха 26 регионални обучения с участието на 744 обучаеми (424 съдии, 110 прокурори, 14 следователи, 6 държавни съдебни изпълнители, 2 съдии по вписванията и 188 съдебни служители). Практиката от проведените обучения показва, че нередко възникват проблеми, свързани с недостатъчно модерното техническо и технологично оборудване по места (некачествена интернет връзка, необходимост от допълнително мрежово или

технологично осигуряване), срещат се и трудности на аудиторията при работа с електронни ресурси.

От гледна точка на учебното съдържание и тематичната насоченост на регионалните обучения почти половината от тях през изминалата година акцентират върху проблеми на наказателното правораздаване – процесуални действия с международен елемент; правомощия на въззивната инстанция; разследване на компютърни престъпления и на престъпления срещу финансовата и кредитната система; практически проблеми на доказването в наказателния процес.

Обученията в областта на гражданското право, гражданския процес и търговското право фокусират върху прилагането на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество; актуалните изменения на Закона на кадастъра и имотния регистър, прилагането на Кодекса за застраховането, ГПК и правомощията на съда в заповедното и исковото производство във връзка с неравноправни клаузи в потребителските договори.

Акценти в обученията с административно-правна насоченост са свързани с прилагането на Кодекса за социалното осигуряване, материалноправните проблеми при разглеждане на административнонаказателни дела, актуални въпроси на ЗУТ и ЗУСЕСИФ.

Засилен интерес в регионалната програма е отчетен и към обученията, свързани с преодоляване на професионалния стрес, идентифицирането на стресовите фактори и справянето с кризисни ситуации.

ПОВИШАВАНЕ НА ЧУЖДОЕЗИКОВИТЕ УМЕНИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОБЩНОСТ

Развитието на правни езикови умения е от съществено значение за насърчаване на взаимното доверие в трансграничните съдебни производства. Новата Европейска стратегия за съдебно обучение 2021 – 2024 възлага на националните обучителни институции правомощието да организират юридическото обучение по чужд език, като Европейската комисия се ангажира с финансова подкрепа на трансграничните дейности по правно-

лингвистично обучение. На онлайн проведеното Общо събрание на Мрежата през 2020 г. с подкрепата на НИП беше взето решение подгрупа „Лингвистика“ на Мрежата да продължи да функционира като работна група с повече обучителни програми и дейности, насочени към преодоляване на езиковата бариера. НИП бе избран за член на новата работна група.

E-LEARNING.NIJ.BG

През 2020 г. Националният институт на правосъдието предостави достъп до електронния ресурс за самообучение по юридически английски език, разработен с финансовата подкрепа на ОП „Добро управление“, и насърчи участието на работещите в сферата на правосъдието. Електронната платформа обхваща 15 правни области, включително и терминология на правото на ЕС. 370 са участниците, заявили участие в платформата.

В изпълнение на поставените стратегически цели Институтът предвижда по проект „НИП – модерна институция за съдебно обучение“ развиването на чуждоезиковите обучения като инструмент за укрепване на съдебното сътрудничество в рамките на Европейския съюз.

КОМПЕТЕНТНИ И МОТИВИРАНИ СЪДЕБНИ СЛУЖИТЕЛИ – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ЕФЕКТИВНО ФУНКЦИОНИРАЩА СЪДЕБНА СИСТЕМА

ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

За аудиторията на съдебните служители от съдилищата и Прокуратурата на Република България през 2020 г. Националният институт на правосъдието предложи богата палитра от теми и разнообразни обучителни форми. Бяха проведени 34 обучителни дейности на национално ниво с участието на 1167 съдебни служители (836 служители от администрацията на съдилищата и 331 служители от прокуратурата на РБ), финансирани от бюджета на НИП и

по проект „Правосъдие през 21. век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистратите и съдебните служители”. В 14 обучителни дейности, проведени в рамките на Програмата за регионално обучение, се включиха 188 съдебни служители. 18 съдебни служители участваха в международни програми и обучения.

Тематичните области за обучение на съдебната администрация бяха разширени и обогатени, като в годишната учебна програма присъстваха теми, обусловени от актуалното законодателство и нормативните изменения, но и теми, свързани с организацията на работата на органите на съдебната власт в условията на извънредно епидемично положение и социална изолация. Теми, свързани с необходимостта от развиване на нови социално-психологически знания и умения при съдебните служители, наложени от новите условия на работа, също намериха място в учебните планове.

Обучителните дейности бяха осъществени в присъствена, дистанционна и смесена форма при отчитане на нуждите от обучение на различните категории длъжности в съдебната администрация, тяхната компетентност и професионален опит. За успешната им реализация бяха въведени нови, разнообразни електронни и смесени обучителни формати, с използване на съвременни технологии, които да отговорят на изискванията на новата реалност. Методическото разнообразие както в присъствените, така и в дистанционните форми на обучение беше надградено с подходящи методи за представяне на учебното съдържание, способстващи за пълноценното усвояване на учебния материал в нетипичните условия.

За 15-а поредна година Институтът организира и двукратно проведе въвеждащи обучения за 99 новоназначени служители със стаж до 1 година в съдилищата. Нововъведеният в началото на годината дистанционен формат във второто си издание беше успешно надграден под формата на двукомпонентно комбинирано обучение. В него новопостъпилите съдебни служители имаха възможност да получат обща теоретична подготовка дистанционно в електронна среда, а последващият присъствен формат способства за адаптиране на получените теоретични знания към практическо приложение на принципите на съдебната дейност. За 33 служители от Прокуратурата на Република България със стаж до 1 година също беше

проведено въвеждащо обучение в присъствен формат, в което бяха представени най-пълно основните аспекти в организацията на работа на администрацията на българската прокуратура.

В рамките на текущото обучение на съдебната администрация бяха заложили обучителни дейности, обхващащи както специализирани професионални теми, насочени към конкретни категории съдебни служители, така и теми от обща компетентност, предназначени за по-широка аудитория. Формите на провеждане на текущото обучение на съдебните служители през годината бяха изцяло съобразени с действащите противоепидемични мерки в страната.

267 служители на длъжности с ръководни функции имаха възможност да се включат в организираните обучения и да надградят професионалните си умения и компетентности в областта на управлението на съдебната администрация, управлението на човешките ресурси, изграждането на екипи и екипна ефективност и др. Обект на особен интерес от тази аудитория бе обучението, посветено на новите моменти в прилагането на Закона за обществените поръчки в съдебната система, в което се включиха 58 участници.

В изпълнение на чл. 101, ал. 11 от ЗМИП беше проведено електронно дистанционно обучение „Основни положения при прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари в дейността на администрацията на органите на съдебната власт” с участието на 36 служители, ангажирани с организирането и възлагането на обществени поръчки в съдилищата. Обучението завърши с виртуална класна стая, в която бяха обсъдени редица практически въпроси, относими към прилагането на правната уредба в тази област.

За 39 служители от съдилищата, ангажирани с работа по наказателни дела, през годината бяха проведени 2 присъствени обучения. В присъствен формат се проведе и обучение в областта на съдебното сътрудничество по граждански дела, в което бяха обучени 30 участници. Учебното съдържание беше разгърнато и ефективно надградено съвместно с експерти от Министерство на правосъдието по отношение на международната правна помощ по граждански и наказателни дела и прилагането на двустранните договори, сключени от

Република България с трети страни. В тези обучения бяха включени интерактивни занятия, осигуряващи на участниците практическа възможност за работа в реално време с Европейския съдебен атлас и обсъждане на спецификите с цел повишаване на ефективността на процедурите по изготвяне на съдебни поръчки.

За 28 съдебни служители бе проведено електронно дистанционно обучение, чиято цел бе да надгради и подобри уменията, свързани с техните професионални компетентности при работа по търговски и фирмени дела и в производствата по несъстоятелност и стабилизация.

В областта на административното правосъдие, с цел актуализиране знанията на служителите в специализираната администрация на административните съдилища предвид нормативните промени, бе проведено електронно дистанционно обучение, в което се включиха 73 участници.

За да задоволи потребностите от обучение на възможно най-широк кръг длъжности в съдебната администрация, НИП проведе 4 дистанционни обучителни дейности по специализирани теми, предназначени за аудитория от съдебни секретари от съдилищата, за служители, работещи с архивни дела в съдилищата и ПРБ, както и за служители от бюрата за съдимост в районните съдилища.

Засилен интерес бе проявен към обученията, които се проведоха в присъствен формат за съдебни призовкари. Основен акцент в учебния план бе поставен върху проблемите и правните последиствия, свързани с процеса на призоваване в условията на епидемична обстановка и физическа дистанция, като бяха разгледани актуалната нормативна уредба и практическото изпълнение на задълженията на призовкарите като елемент от бързото и ефективно правосъдие.

За осигуряването на качествено административното обслужване на гражданите при наложения ограничен достъп до съдебните сгради бяха проведени две обучения в присъствен формат, в които се включиха служители от съда и Прокуратурата на РБ. Обученията бяха насочени към подобряване качеството на административните услуги чрез успешно прилагане на стандартите на професионалното обслужване и използване на нови техники и модели за предоставяне на услуги в условията на пандемична обстановка. Основен акцент в обученията

бе повишаване информираността и разбирането на служителите в съдебната администрация към хората със специфични потребности.

Във връзка с изпълнението на Комуникационната стратегия на съдебната власт бе проведено комбинирано обучение, предназначено за новоназначени експерти „Връзки с обществеността“ от администрацията на съдилищата, съобразено с различната им професионална компетентност, образование и практически опит. Етапите на тази обучителна дейност включиха дистанционни формати „Основи на правото“ и „Съдебна власт и

общество – съвременно информиране“, последвани от присъствен практически ориентиран формат „Комуникационна компетентност в съдебната система“. Наред със структурирането на професионалните познания на участниците акцент в учебното съдържание беше поставен върху особеностите при взаимодействие с медиите и професионалните общности в съдебната система и извън нея с цел гарантиране на публичността в работата на съдилищата при ограничения достъп до съдебните заседания вследствие въвеждането на противоепидемичните мерки.

Прилагането на Закона за достъп до обществена информация в органите на съдебната власт бе тема на две дистанционни обучения, в които взеха участие 86 служители от съдилищата и ПРБ.

Етичното поведение на съдебните служители е стратегическа тема, която НИП продължи да провежда и през 2020 г. В проведените електронни дистанционни обучения по тази тема участваха 75 служители от съдилищата и Прокуратурата на РБ. Етичните предизвикателства пред съдебната администрация заемат съществено място под формата на самостоятелни модули и в учебното съдържание на въвеждащото обучение на новоназначените съдебни служители.

Повишаването на езиковата култура в административната дейност на съдебните служители е друг аспект в обучителната дейност на Института, който продължи да се развива през 2020 г. Електронното дистанционно обучение по тази тема се проведе с участието на 74 служители от съдилищата. Първата част на обучението бе структурирана върху учеб-

базираната система за електронно обучение на НИП, като основната цел беше да се надгради общата теоретична подготовка на служителите. Присъствената сесия акцентира върху правилното практическо използване на езиковите средства в работата на съдебната администрация, особеностите на юридическия стил, езиковите специфики на съдебните протоколи и други текстове, изготвяни от съдебните служители.

В епидемичната обстановка темите, свързани със справяне с професионалното напрежение в кризисни ситуации и преодоляването на професионалното изчерпване, срещнаха засиления интерес на съдебните служители. Експерти – психолози разработиха методика на обучението за формиране на умения за оценка и планиране на професионалното поведение при новите правила на работа, свързани със затруднения при изпълнение на функционалните задължения и при оценяването на риска от професионално изчерпване. В двете издания на обучението, което се проведе в електронен дистанционен формат, се включиха 86 служители от съдилищата и прокуратурата.

ОБУЧЕНИЕ НА СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАТЕЛИ

През 2020 г. изтекоха мандатите на съдебните заседатели в по-голямата част от съдилищата в страната на районно и окръжно ниво. Ковид-кризата попречи в част от съдилищата да бъдат избрани нови съдебни заседатели, като промените в ЗСВ дадоха възможност настоящите мандати на съдебните заседатели да бъдат удължени до полагането на клетва на новоизбраните съдебни заседатели.

Независимо от тези затруднения на съдилищата, в изпълнение на задълженията си за провеждане на начално обучение на съдебните заседатели през първите три месеца от техния мандат, Националният институт на правосъдието, в партньорство с 80 районни, окръжни и военни съдилища, организира обучения по места за 1552 съдебни заседатели – 1268 от районни, 259 от окръжни и 25 от военни съдилища.

Обучението за запознаване с основните аспекти в устройството и работата на органите на съдебната власт, статута и етичните измерения в дейността на съдебния заседател се осъществи от 41 обучители – съдии с опит в наказателното правораздаване от съответните региони. Основните знания от наказателното право и процес, с които съдебните заседатели

пълноценно да участват в провеждането и решаването на съдебните дела, бяха представени в различни обучителни формати.

Извънредното положение наложи гъвкав подход и освен традиционната присъствена форма, бяха разработени различни дистанционни форми на обучение, определени съвместно с административните ръководители на съответните съдилища и подходящи за конкретните групи обучаеми. В Районен съд Стара Загора беше организиран за първи път уебинар по утвърдения учебен план с участието на всички новоизбрани съдебни заседатели. По новосъздаден учебен план за електронно асинхронно дистанционно обучение успешно бяха реализирани 4 обучения за съдебните заседатели от 7 районни съдилища. През м. декември 2020 г. стартира пилотното провеждане на електронен дистанционен формат за самоподготовка на заседателите от РС Сливница, който формат бе наложен от усложнената епидемична обстановка в страната.

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА ЗА СЪДЕБНО ОБУЧЕНИЕ

Европейската мрежа за съдебно обучение е основната платформа за обмен на знания и умения на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители има ключова роля за укрепването на европейското пространство на правосъдие чрез развитие и споделяне на общоевропейска съдебна култура. Пълноценното участие на НИП в мрежата, както на равнище разработване на политики, така и при планирането и провеждането на обучителните дейности на Мрежата, е от съществено значение за осъществяването на мисията на Института да развива професионални умения, насочени към изграждането на европейската съдебна култура. Представители на НИП участват в структурите на Мрежата, свързани с планирането и подготовката на обученията, както следва:

Работна група „Програми” организира, координира и осъществява обучителната програма на ЕМСО;

- Работна група „Програма за обмен” координира различните форми за професионален обмен – краткосрочни обмени в съдилища и прокуратури на страните членки на ЕС; дългосрочни стажове (от 4 до 12 месеца); специализирани обмени; учебни посещения; двустранни обмени между съдилища или прокуратури; обмен за съдебни обучители, с фокус върху методите за обучение; обмен на председатели на съдилища и ръководители на прокуратури; както и обмен за младши магистрати по програма „Аякос”.
- Работна група „Методология на съдебното обучение” фокусира работата си върху иновативни формати и методи в съдебното обучение;
- Работна група „Лингвистика” координира обучителните дейности на Мрежата за преодоляване на езиковата бариера с оглед ефективното трансгранично сътрудничество в рамките на пространството на правосъдие в ЕС;
- Работна подгрупа „Наказателно правосъдие“ координира обучителната дейност на Мрежата в контекста на прилагането на инструментите в областта на сътрудничеството по наказателни дела;
- Работна подгрупа „Основни права“ организира обученията на Мрежата в областта на защитата на правата на човека и на основните права;
- Работна подгрупа „Административно правосъдие“ организира обученията в областта на административното право и административния процес.

Приоритетна задача на работните групи и подгрупи през 2020 г. бе реструктурирането на обученията на ЕМСО в онлайн формат и разработването на нови обучителни дейности в отговор на потребностите на професионалната общност за работа в електронна среда.

През 2020 г. 140 български магистрати и съдебни служители участваха в присъствени, електронни обучения и обмени, организирани от ЕМСО. 38 магистрати от други страни членки на ЕС се включиха в обучения и стажове на Мрежата в България.

АКАДЕМИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКО ПРАВО (ERA)

През 2020 г. НИП продължи изпълнението на проектите за обучение на магистрати и съдебни служители в партньорство с Академията по европейско право, които се осъществяват с финансовата подкрепа на Европейската комисия по програми „Правосъдие” и „Права, равенство и гражданство” по следните теми:

- ✚ Хартата на основните права на ЕС;
- ✚ прилагане на антидискриминационното законодателство на ЕС;
- ✚ подпомагане на Европейската прокуратура на децентрализирано равнище: поредица от обучения за националните прокурори относно тяхното сътрудничество с Европейската прокуратура“;
- ✚ превенция на сексуалното насилие над деца;
- ✚ трансгранични обучения за координатори по европейско право;
- ✚ прилагане на европейските трансгранични процедури: правни и езикови аспекти в обучението на съдебните служители в Европа;
- ✚ прилагане на Европейското наказателно право: правни и езикови аспекти в обучението на съдебните служители в Европа;

36 български магистрати и съдебни служители взеха участие в присъствените и електронните обучения на Академията по европейско право.

В периода 28 – 29 септември 2020 г. Националният институт на правосъдието организира в партньорство с ERA уебинар на тема „Прилагане на законодателството на ЕС за борба с дискриминацията”. Обучението беше насочено към аудитория от представители на професионалната общност от България, други страни членки на ЕС, както и от Великобритания, Исландия и Лихтенщайн. Събитието е част от дългогодишна инициатива на Академията за организиране на обучения, посветени на прилагането на европейските директиви за борба с дискриминацията, приети във връзка с чл. 19 от ДФЕС – Директива 2000/43/ЕО и Директива 2000/78/ЕО.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА

Сътрудничеството със Съвета на Европа е стратегическо за развиването на знания, умения и компетентности за прилагане на стандартите на Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи. През 2020 г. НИП активно участва в Програмата за обучение на юристи по Права на човека (Програма HELP) на Съвета на Европа.

В периода 25 юни – 15 септември 2020 г. съвместно със Съвета на Европа бе организирано електронно обучение на тема „Процесуални гаранции и права на жертвите в наказателното производство“ по проект „HELP в ЕС II“ на Европейската програма за обучение по права на човека на юристи на Съвета на Европа (програма HELP). Обучението бе разработено въз основа на материали на програма HELP, които бяха адаптирани към националното законодателство и практика от български съдебни обучители – съдия Галина Захарова, заместник-председател на Върховния касационен съд и ръководител на наказателна колегия, и съдия Галина Тонева-Дачева от Върховния касационен съд. В обучението взеха участие 20 български съдии по наказателни дела, прокурори, следователи и прокурорски помощници. На 21 октомври 2020 г. се проведе заключителен уебинар за магистрати, успешно завършили онлайн обучението от България, Румъния и Чехия.

На 28 септември 2020 г. стартира трансгранично обучение в електронна форма за съдии и прокурори от Белгия, България, Латвия и Финландия на тема „Превенция на радикализацията“, организирано по програма HELP. Обучителният курс предлага систематичен преглед на международната и европейската правна рамка и съдебната практика в областта на превенция на радикализацията и противодействие на тероризма. Инициативата се проведе по проекта на Съвета на Европа „Превенция на радикализацията, съдебен отговор на тероризма и международно сътрудничество по наказателни дела“, осъществяван съвместно с Конфедерацията на европейските пробационни служби с финансовата подкрепа на ЕС.

ПОСОЛСТВО НА САЩ В СОФИЯ

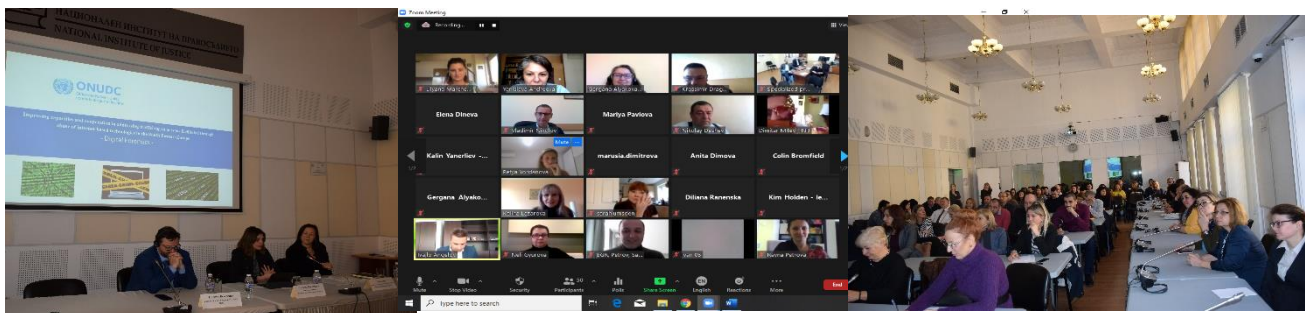

Интензивно е сътрудничеството на НИП с посолството на САЩ в България в областта на обмен на професионален опит и добри практики за противодействие на корупцията, прането на пари и организираната престъпност. Организираният през м. май 2020 г.

международен уебинар по проблемите на престъпността в условията на пандемия бе осъществен с подкрепата на посолството на САЩ в София и с водещото участие на постоянния юридически съветник на посолството на САЩ, г-жа Джесика Ким.

БРИТАНСКО ПОСОЛСТВО СОФИЯ

През 2020 г. НИП продължи успешното си сътрудничество за целите на съдебното обучение с Британското посолство в София. На 22.01.2020 г. се проведе присъствено обучение на тема „Дигиталните експертизи в наказателното преследване“ с подкрепата на Кралската прокурорска служба на Обединеното кралство и на Британското посолство. 65 съдии, прокурори, следователи, кандидати за младши съдии, кандидати за младши прокурори, експерти от НИК-МВР и инспектори от ГДБОП участваха в лекцията на Патрик Боаменю, експерт по киберпрестъпност към Службата на ООН по наркотиците и престъпността.

На 22 октомври 2020г. съвместно с Британското посолство беше организиран уебинар на тема „Международно правно сътрудничество между България и Обединеното Кралство“. Над 60 съдии, прокурори от Върховна касационна прокуратура и Специализирана прокуратура, следователи, служители на Държавна агенция „Национална сигурност“ и преподаватели на НИП взеха участие в събитието. Преподавателският екип включваше представителя на Кралската прокурорска служба Ким Холдън и експерта на Централния орган на Обединеното Кралство, официална точка за контакт за искания от България, Сара Лъмдън. Британските експерти представиха функциите и правомощията на двете институции и очертаха практически насоки за работа на колегите си при съставяне и отправяне на искания за международна правна помощ и Европейска заповед за разследване.

ПРОЕКТИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

ПРОЕКТИ ПО ОП „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“

През 2020 г. приключи изпълнението на проект „Иновативни продукти и услуги в обучението, организирано от НИП“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“. Какво постигнахме?

- ✚ 788 обучени представители на професионалната общност в 30 специализирани присъствени обучения по иновативен модел в областта на административното правораздаване;
- ✚ 1148 обучени представители на професионалната общност в чуждоезикови обучения по английски език и френски език в присъствена и дистанционна форма;
- ✚ Разработен интерактивен курс за самообучение и самоподготовка по юридически английски език;
- ✚ 450 обучени представители на професионалната общност в 68 международни обучения и 4 посещения в международни институции;
- ✚ 15 разработени и издадени наръчници и помагала, подпомагащи магистратите и служителите в съдебната администрация в развиването на компетентности и умения;
- ✚ изработена и внедрена информационна система за управление на процеса на обучение и доставено оборудване за дигитални обучителни дейности;
- ✚ 1693 обучени представители на професионалната общност в 54 обучения в нови електронни формати.

На 27 март 2020 г. Националният институт на правосъдието и Управляващият орган на Оперативна програма „Добро управление“ подписаха договорите за изпълнение на следните проекти:

Проект „Правосъдие през 21. век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистратите и съдебните служители“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, Договор № BG05SFOP001-3.006-0001-

C01 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на стойност 6 121 501,60 лева и срок на изпълнение до 31.12.2021 г.

Проектът има за цел осигуряване на качествено професионално обучение чрез провеждане на дейности, насочени към реализирането на комплекс от обучителни формати, възможности за обмяна на професионален опит и добри практики с оглед усъвършенстване на професионалните знания, умения и компетентности на съдиите, прокурорите, следователите, съдебните служители, служителите на разследващи органи съгласно НПК и други представители на професионалната общност.

Проектът разглежда провеждането на обучителната дейност на НИП в контекста на създаването на условия за подобряване на професионалното развитие на магистратите и съдебните служители. Изпълнението на планираните дейности по проекта, свързани с разработване на стандарти за съдебно обучение, усъвършенстване на процеса на оценяване на съдебното обучение, укрепване на общността на съдебните обучители, ще способства за устойчивост на резултатите от провежданата обучителна дейност.

Проект „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, Договор за безвъзмездна финансова помощ № BG05SFOP001-3.006-0002-C01, на стойност 1 803 216,75 лева и срок на изпълнение до 31.12.2021 г.

Проектът предвижда инвестирането в развитие на човешките ресурси в НИП и продължаващо обучение на служителите на Института; създаване на изследователски общности от временни преподаватели; възможности за подобряване на чуждоезиковата подготовка на магистратите и съдебните служители по английски и френски език; обмяна на опит и добри европейски практики с европейски и международни институции, организации и школи, които допринасят за правилното прилагане на правото на ЕС, основано на взаимно доверие и сътрудничество и за изграждането общоевропейска правна култура.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА „ПРАВОСЪДИЕ“ НА НОРВЕЖКИЯ ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ 2014 – 2021

През 2020 г. Националният институт на правосъдието стартира изпълнението на проекта по програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021, „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“. Дейностите по

проекта са насочени към подобряване прилагането на европейската правна рамка от българската съдебна система. Партньор в изпълнението на проекта е Норвежката съдебна администрация.

Стратегическите приоритети в обучителната дейност на НИП за по-ефективно прилагане на установените стандарти за превенция и противодействие на насилието, основано на пола и домашното насилие, стоят в основата на проекта „Превенция и противодействие на насилието срещу жени и домашното насилие“, финансиран по програма „Правосъдие“ на Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021. Дейностите по проекта са насочени към укрепване на капацитета на компетентните институции за работа по делата за насилие, основано на пола и домашно насилие.

ТЕХНОЛОГИЧНА И МАТЕРИАЛНА СРЕДА В ПОДКРЕПА НА СЪДЕБНОТО ОБУЧЕНИЕ

Изграждането на модерна учебна среда с необходим стандарт на материалната среда, включващ подходящи обучителни зали, мултифункционални учебни пространства за групова, практическа работа и самоподготовка, както и условия за настаняване на обучаеми и обучители, е стратегически приоритет на Института. На 10.01.2020 г. с решение на Министерския съвет на Република България бе предоставен безвъзмездно имот – публична държавна собственост, находящ се в гр. Баня, за управление на Висшия съдебен съвет за нуждите на НИП. С последващи решения на Пленума на Висшия съдебен съвет имотът бе предоставен за ползване и стопанисване от Института. НИП изготви подробен анализ на правния статут на имота, в който бяха очертани конкретни препоръки с оглед предстоящото инвестиционно проектиране на обекта.

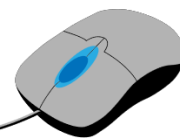

Пандемията от COVID-19 и мерките за ограничаване на нейното разпространение изведоха на преден план ролята на технологиите и качеството на материалната среда за провеждане на дигитално съдебно обучение. Модернизираната информационно-технологична инфраструктура на НИП чрез обновената материално-техническа база и осигурените технологични решения е основа за развитие на обучението в електронна среда. Наличните зали на НИП бяха адаптирани за работа по групи с ограничен брой обучители и обучаеми и възможности за паралелно излъчване на онлайн сесии във виртуални класни стаи. Обнови се използваната компютърна, презентационна техника и софтуерните продукти, използвани за целите на учебния процес. Платформата за електронно обучение Moodle се оптимизира, като се интегрираха технологични решения за работа във виртуална класна стая.

Уебсайтът на НИП (www.nij.bg) продължи да осъществява своите функции за навременно информиране на представителите на съдебната система. Основните акценти на публикациите през годината бяха предприетите мерки с оглед опазването на здравето на участниците в предоставяните от Института обучения и възможностите за повишаване на квалификацията чрез различни форми на онлайн дистанционни обучения и самообучителни материали. Непрекъснато се обновява рубриката „Актуална практика на Съда на ЕС“, в която периодично се публикува синтезирана информация за актуални съдебни решения от практиката на Съда на Европейския съюз. През 2020 г. са осъществени 144 869 потребителски сесии от 28 449 потребители на сайта. Средната продължителност на сесиите е около 3 минути – оптимално време за запознаване с предоставената синтезирана информация.

В процеса на дигитализация на обучителната дейност Порталът за електронно обучение на НИП (e-learning.nij.bg) се утвърди като основен инструмент на съдебното обучение. Чрез Портала бяха проведени 87 обучения, в които се включиха 2844 участници. Паралелно с проведените обучения Порталът предостави възможности за самоподготовка и самостоятелна работа с учебни материали, публикувани в 40 записи и е-модули в раздела „Виртуална читалня“. Потребителите, които са използвали самообучителните ресурси през 2020 г. са 2455.

През изминалата година библиотечният фонд на Института бе обновен с 65 тома специализирана литература. Новорегистрираните читатели са 71, а заетите библиотечни единици – 86. Изготвени са 49 библиографски справки.

Електронният библиотечен каталог на Института (ilib.nij.bg) предоставя актуална информация с библиографски описания на книги, продължаващи и периодични издания, статии и доклади в областта на правната литература. На потребителите са предоставени 540 аналитични описания на периодични издания.

